

РЕШЕНИЕ

№ 59

гр. гр. Хасково, 31.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ХАСКОВО, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на десети януари през две хиляди двадесет и четвърта
година в следния състав:

Председател: Христина З. Жисова

при участието на секретаря Ваня З. Кирева
като разглежда докладваното от Христина З. Жисова Гражданско дело №
20235640102064 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба, с която е предявен отрицателен установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК, вр. чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. 143, ал.1 и чл.146, ал.1 ЗЗП, от К. З. М., ЕГН *****, с адрес: гр.Хасково, ул.“****”, съдебен адрес: гр.Хасково, ул.“****”, адв. П.И. П. от АК - Хасково против “Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр.София, п.к. 1324, район Люлин, бул.“Джавахарлал Неру“ № 28, бл.АТЦ „Силвър център“, ет.2, офис 73Г, представлявано от С. П. П. – изпълнителен директор.

Ищецът твърди, че е страна по Договор за паричен заем № 5936617, сключен с ответника на 16.06.2023 г., по силата на който получил сумата от 1000,00 лева, която сума следвало да бъде върната на 5 месечни вноски. Следвало да бъде заплатена неустойка в размер на 239,85 лева както и такса за допълнителни услуги в размер на 359,80 лева, като по този начин общото задължение по договора било в размер на 1 702,65 лева. Ищецът счита, че клаузите, уреждащи търсената неустойка и възнаграждението за допълнителни услуги са нищожни на основание чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 143, ал.1 и чл.146, ал.1 ЗЗП, както и поради нарушение на чл.19 ал.4 ЗПК, вр.с чл.21 ал.1 ЗПК. Излага подробни съображения, че търсената неустойка по процесния договор за паричен заем е нищожна като противоречаща на добрите нрави и неравноправна по смисъла на чл. 143, т.19 от ЗЗП. В случая, със заплащането на сумата предвидена за неустойка, изцяло се нарушавал принципа на добросъвестност и справедливост. Предвидената клауза била и неравноправна по смисъла на чл. 143, т. 5 ЗЗП, тъй като същата предвиждала заплащането на неустойка, която била

необосновано висока. Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение била пример за такава, която излиза извън присъщите си функции и целяла единствено постигането на неоснователно обогатяване. Заобикалял се и чл. 33, ал. 1 ЗПК. С търсената неустойка в полза на кредитора се уговаряло още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорното задължение. Неустойката по съществото си била добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл представлявала сигурна печалба за заемодателя, която печалба би увеличила стойността на договора. Търсената неустойка не се явявала и индивидуално уговорена по смисъла на чл. 146, ал.2 ЗЗП. Тя била част от стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямали възможност да влияят върху съдържанието им към момента на сключване на договора. С търсената неустойка се заобикаляла и разпоредбата на чл.19, ал.4 ЗПК, тъй като събирането на такива разходи била част от дейността по управление на кредита и следвало да са включени в годишния процент на разходите. Нарушавало се изискването ГПР да не бъде по-висок, от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения, в левове и във валута определена ПМС № 426/2014 г. Чрез нарушаване на добрите нрави и чрез заобикаляне на императивната норма на чл.19, ал.4 ЗПК и при несъблюдаване на основния правен принцип, забраняващ неоснователно обогатяване се калкулирала допълнителна печалба към договорената възнаградителна лихва. Поради невключване на уговорката за неустойка в размера на ГПР, последният не съответствал на действително прилагания от кредитора в кредитното правоотношение. Посочването в договора на размер на ГПР, който не бил реално прилагания в отношенията между страните представлявал заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл.68д, ал.1 и ал.2 т.1 от Закона за защита на потребителите. С преюдициално заключение по дело С-453/10 било прието, че използването на заблуждаващи търговски практики, изразяващи се в непосочването в кредитния контракт на действителния размер на ГПР представлява един от елементите, на които може да се основе преценката за неравноправния характер на договорните клаузи по смисъла на чл.143 и сл. ЗЗП.

Поддържа се от ищеца, че въведените изисквания в процесния договор за вида обезпечение и срока за представянето му, създавали значителни затруднения на длъжника при изпълнението му до степен, че то изцяло да се възпрепятства. Кредиторът изисквал от потребителя да представи лично обезпечение, като едно от следните обезпечения: - банкова гаранция, т.е. абсолютна банкова сделка и то с лицензирана банкова институция; поръчител, отговарящ на подробно описани непреодолими условия на чл. 5 от договора за заем.

Преценката за действителността на клауза за неустойката и за нейния обоснован размер следвало да бъде извършена с оглед претърпените вреди от неизпълнението при спазване на критериите, заложили в т. 3 от ТР на ОСТК на ВКС по т.д. № 1/09. Неустойката за неизпълнението на задължението за осигуряване на лично и реално обезпечение в случая загубила присъщата обезщетителна функция, защото чрез нея не се обезщетявали вреди от самостоятелни и сигурни неблагоприятни последици за кредитора, тъй като щети за кредитора биха настъпили евентуално при възникнала фактическа неплатежоспособност на

длъжника, които кредиторът би понесъл поради неполучено обезпечение, а не заради неизвършена договорна престация. Така вредите, компенсирани с тази неустойка не били съизмерими нито с положителен, нито с конкретен отрицателен кредиторски интерес, а с риска от необосновано кредитиране на неплатежоспособно лице. Такова договаряне обаче противоречало на изискването към търговеца, доставчик на финансовата услуга да оцени сам платежоспособността на потребителя (чл.16 ЗПК) и единствено при преценка за наличие на кредитоспособност да му предложи добросъвестно цена за ползване, съответна на срока на кредита и наличния риск. Уговорка като процесната пораждала значително фактическо оскъпяване на ползвания кредит, тъй като по естеството си позволявала на кредитодателя да получи сигурно завишено плащане и то в прекомерен размер, без това оскъпяване да е било надлежно обявено на потребителя в съответствие с изискванията на специалните норми, ограничаващи свободата на договаряне при потребителско кредитиране (чл. 19 от ЗПК). Представянето като неустойка за неизпълнение на действителната цена за ползване на необезпечен кредит явно целял отклоняване на кредитора от задължението да посочи това плащане в ГПР като основен критерий, ориентиращ потребителя в икономическата тежест от сключената сделка.

Неустойката загубила и обезпечителната си функция, тъй като заемодателят не търсил обезпечение на вземанията си по договора за кредит, поради това, че неустойката не служела за обезпечаване на изпълнение на основната престация, а за неизпълнено условие за отпускане на кредита. Предвиждането в процесния договор, че при неосигуряване в тридневен срок на обезпечение по заема, кредиторът има право на обезщетение, надхвърлящо значително размера на дължимата при пълно неизпълнение мораторна лихва не защитавала негов легитимен интерес и внасяло неравноправност в договорното съдържание с цел неговото облагодетелстване в ущърб на потребителя. Чрез уговорената в договора неустойка се въвеждал още един сигурен източник на доход на икономически по - силната страна. От една страна, неустойката била включена като падежно вземане-обезщетение на кредитора, а от друга - същата била предвидена в размер, който не съответствал на вредите от неизпълнението, тъй като била прекомерна спрямо предоставената сума по кредита. Поради това, че неустойката представлявала скрита лихва, кредиторът не изпълнил условията на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК, тъй като не разписал съдържанието на договора действително приложените в правоотношението договорна лихва. Съгласно чл. 21 ЗПК, договорна клауза, която имала за цел или за резултат заобикаляне на изискванията на ЗПК била нищожна.

Според ищеца, договора в частта за предоставяне на допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявката за паричен заем по чл. 1, ал. 3 бил нищожен на три отделни правни основания, а именно на основани чл.26, ал.1 ЗЗД, поради нарушение на императивни разпоредби на ЗПК, тъй като в текста на чл.10а, ал.2 ЗПК било посочено, „Че кредитора не може да иска заплащането на такси и комисионни за действия, които са свързани с усвояване и управление на кредита“. Допълнителните услуги, които били посочени в договора представлявали действия по усвояване и управление на кредита;

поради противоречието му с добрите нрави и поради заобикаляне на закона - чл.19, ал.4 ЗПК. Такава уговорка била нищожна на основание чл.19, ал.5 ЗПК. Споразумението за допълнителни услуги било нищожно като противоречащо на добрите нрави и неравноправно по смисъла на чл.143, т.19 ЗЗП. Предвидената клауза била и неравноправна по смисъла на чл.143, т.5 ЗЗП и не била индивидуално уговорена.

По тези съображения се иска от съда да постанови решение, с което да приеме за установено, че ищецът не дължи на ответника сума в размер на 599,65 лева, представляваща неустойка по чл.5 в размер на 239,85 лева и такса за допълнителна услуга по чл.1, ал.3 в размер на 359,80 лева, дължими във връзка с Договор за потребителски кредит № 5936617 от 16.06.2023 г. поради това, че клаузите са нищожни на основание чл.26, ал.1 пр.3 ЗЗД, като противоречащи на добрите нрави и поради това, че са сключени при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 ЗЗП.

Претендират се направените съдебни разноси и присъждане на адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.2 от ЗАдв., за което е представен списък по чл.80 ГПК.

Ответникът оспорва иска. Преди сключването на договора бил представен Стандартен европейски формуляр. Възражава, че договорът за кредит не е недействителен поради нарушение на чл. 11, ал.1, т.9 ЗПК, доколкото уговореният лихвен процент е фиксиран. ГПР бил посочен в договора за кредит, като в същия не следвало да бъде включвана неустойката, поради което според ответника не е налице противоречие и с разпоредбата на чл. 11, ал.1, т.10 ЗПК. Излагат се съображения, че уговорената клауза за неустойката не противоречи на добрите нрави и на материалния закон, в частност чл. 21, ал.1 ЗПК и чл. 33, ал.1 ЗПК. Досежно таксата за допълнителна услуга за експресно разглеждане на заявка за отпускане на паричния заем се навеждат доводи, че същата е доброволно избрана от ищеца допълнителна услуга, поради което се дължи възнаграждение за нея.

По тези съображения се иска от съда да постанови решение, с което предявените искове да бъдат отхвърлени като неоснователни, както и да бъдат присъдени направените деловодни разноси в пълен размер.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в съвкупност, както и доводите на страните, съобразно изискванията на чл. 235, ал. 2, вр. чл. 12 ГПК, приема за установено от фактическа страна следното:

Липсва спор по делото, а и от представените по делото писмени доказателства се установява, че между “Вива - Кредит“ АД (заемодател) и К. З. М. (заемател) на 16.06.2023 г. е сключен Договор за паричен заем Standart 30 № 5936617 - 16.06.2023 г., по силата на който е отпусната парична сума в размер на 1 000 лв., при фиксиран ГЛП по заема - 40,32% и ГПР – 49.48 %. Уговорен е срок на погасяване на заема от 5 месеца, посредством 5 бр. равни месечни погасителни вноски, всяка от които в размер на 292,56 лева /с включена такса за експресно разглеждане/, със съответните уговорени падежни дати.

В чл.1, ал.2 от договора е предвидено, че заемателят преди подписване на договора е избрал доброволно да се ползва от допълнителна услуга по експресно разглеждане на документи за одобрение на паричен заем, предоставена от кредитора, като съобразно чл.1, ал.3 за извършената от кредитора допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявката за паричен заем, заемателят дължи такса за експресно разглеждане на документи за отпускане на паричен заем в размер на 359,80 лв.

Съгласно предвиденото в чл.5 ал.1 от договора, заемателят се задължава в 3-дневен срок от усвояване на сумата по него да предостави на заемотателя едно от следните обезпечения на задълженията му по този договор, а именно: 1.Поръчител - физическо лице, което да представи на Заемотателя бележка от работодателя си, издадена не по - рано от 3 дни от деня на представяне и да отговаря на следните изисквания: да е навършило 21 годишна възраст; да работи по безсрочен трудов договор; да има минимален стаж при настоящия си работодател 6 месеца и минимален осигурителен доход в размер на 1000 лв.; през последните 5 (пет) години да няма кредитна история в Централен кредитен регистър към БНБ или да има кредитна история със статус „период на просрочие от 0 до 30 дни“; да не е поръчител по друг договор за паричен заем и да няма сключен договор за паричен заем в качеството си на заемател; или 2.Банкова гаранция, която е издадена след усвояване на паричния заем, в размер на цялото задължение на Заемателя по договора, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора.

В чл.5, ал.2 от договора страните са уговорили, че в случай на неизпълнение от страна на заемателя на задължението му за представяне на обезпечението по ал.1, същият ще дължи неустойка в размер на 239,85 лв., която ще се заплаща разсрочено, на равни части към всяка от погасителните вноски, като в този случай дължимата вноска е в размер на 340,53 лева, а общото задължение по договора става в размер на 1702,53 лева.

Съгласно представените от ищеца Приложение 1, погасителен план по договор за паричен заем 5936617 - 16.06.2023 г. и от ответника Справка, погасителен план по договор за паричен заем № 5936617/16.06.2023 г.на К. З. М., заемът е следвало да бъде върнат на 5 погасителни вноски, с падеж на първа погасителна вноска – 19.07.2023 г. и падеж на последна вноска – 16.11.2023 г. според справката и 13.11.2023 г. по погасителен план. Видно от справката на 17.08.2023 г. е заплатена сума в размер на 350,00 лева, от които с 10,00 лева са погасени начислените разходи за събиране на просрочени вземания; със сумата от 340 лева частично е погасена първата погасителна вноска; на 18.08.2023 г. е заплатена сума в размер на 5,00 лева, от които със сума от 0,53 лева и с 30 дни забава изцяло е погасена първата погасителна вноска и със сумата от 4,47 лева частично е погасена втора погасителна вноска. Посочено е в справката, че към 25.10.2023 г. задълженията по договора за паричен заем № 5936617/16.06.2023 г. възлизат на 1407,65 лева, от които 813,00 лева за главница; 69,40 лева – договорна лихва; 191,88 лева – неустойка; 283,37 лева – такса експресно разглеждане и 50,00 лева – разходи за събиране на просрочени задължения.

За изясняване на делото от фактическа страна и по искане на ищеца, съдът назначи съдебно-счетоводна експертиза, чието заключение приема като обективно и компетентно

изготвено. Същото не бе оспорено от страните. От заключението се установява, че Годишният процент на разходите /ГПР/ по процесния Договор за заем № 5936617/16.06.2023 г., без да бъдат включени в него такса за експресно разглеждане и неустойка възлиза на 48.66 %; ГПР с включване в него на таксата за експресно разглеждане е 391.11 %, а с включване и на неустойката за непредоставено обезпечение – 868.81 лева.

При така установената фактическа обстановка съдът достигна до следните правни изводи:

Предявеният отрицателен установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК, вр. чл. 26, ал. 1 ЗЗД, вр. 143, ал.1 и чл.146, ал.1 ЗЗП за недължимост на сумата в размер на 599,65 лева, представляваща неустойка по чл.5 в размер на 239,85 лева и такса за допълнителна услуга по чл.1, ал.3 в размер на 359,80 лева, дължими във връзка с Договор за потребителски кредит № 5936617 от 16.06.2023 г. поради нищожност на уреждащите ги клаузи, е процесуално допустим.

Разгледан по същество, предявеният иск е изцяло основателен, като съображенията за това са следните:

Както бе посочено по-горе, по делото не се спори, че на 16.06.2023 г. между страните е сключен Договор за паричен заем Standart 30 № 5936617, по силата на който “Вива - Кредит“ АД е предоставило на К. З. М. в заем сумата в размер на 1000 лв., която е следвало да бъде върната с плащането на 5 равни месечни погасителни вноски, с падежна дата на последната вноска – 16.11.2023 г.

Без съмнение, ищецът е физическо лице, което при сключване на договора е действало извън рамките на своята професионална компетентност, а ответникът като финансова институция по смисъла на чл.3, ал.1 ЗКИ е предоставил кредита в рамките на своята търговска дейност, т. е. страните по договора за кредит имат качеството съответно на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 ЗПК и на кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 4 ЗПК. Сключеният между страните договор по своята правна характеристика и съдържание представлява договор за потребителски кредит, поради което неговата валидност и последици следва да се съобразят с изискванията на специалния закон - ЗПК в релевантната за периода редакция. Предвид неравнопоставеното положение между страните по правоотношението ЗПК предвижда редица специални правила, рефлектиращи върху действителността на облигационното правоотношение - глава Шеста на ЗПК. Всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна - чл. 21, ал. 1 ЗПК.

В договора е уговорена и клауза за неустойка - чл. 5 ал.2, за неизпълнение на задължение за предоставяне на обезпечение, която неустойка е в размер общо на 239,85 лева. За потребителя е предвидено задължение по чл. 5 ал.1 от договора, в рамките на три дни от сключването на договора /от усвояване на заемната сума/, да предостави едно от посочените в него обезпечения на кредита, под формата на поръчителство /т.1/ или на банкова гаранция /т.2/, които трябва да отговорят на определени изисквания на заемотателя.

Така, според чл.5, ал.1 т. 1, поръчителят следва да е физическо лице, навършило 21 години, да работи по безсрочен трудов договор; да има минимален стаж при настоящия си работодател 6 месеца и минимален осигурителен доход в размер на 1000 лв.; през последните 5 (пет) години да няма кредитна история в Централен кредитен регистър към БНБ или да има кредитна история със статус „период на просрочие от 0 до 30 дни“; да не е поръчител по друг договор за паричен заем и да няма сключен договор за паричен заем в качеството си на заемател; а наред с това той следва да представи на заемодателя бележка от работодателя си, издадена не по-рано от 3 дни от деня на представяне. Според чл.5, ал.1, т.2 пък, банковата гаранция следва да е издадена след усвояване на паричния заем, в размер на цялото задължение на заемателя по договора, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора.

При неизпълнение на това задължение за предоставяне на обезпечение на кредита, според чл.5 ал.2 от договора се начислява неустойка размер на 239,85 лева, като начислената неустойка се заплаща заедно с вноските на погасителния план.

Според настоящия съдебен състав, уговорената в чл. 5 ал.2 от Договор за паричен заем Standart 3 0 № 5936617 неустойка излиза извън присъщите ѝ функции, което личи от предвидените в договора кратък срок за предоставяне на обезпечението - до три дни след сключването на договора и многобройни изисквания към евентуалните поръчители. Налага се изводът, че целта на посочената договорна клауза не е да гарантира предоставянето на обезпечение за изпълнението на основното задължение на кредитополучателя по договора за кредит - да върне получената сума в уговорения срок, и да обезщети кредитора за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват, а да доведе до допълнително възнаграждение за кредитора за предоставянето на сумата, т.е. явява се скрита възнаградителна лихва. В случай, че кредиторът е искал реално да получи обезпечение на вземането си под формата на поръчителство, то той е могъл да сключи договора след като длъжникът осигури поръчителя, или пък, поради евентуалния висок риск от неудовлетворяване на вземането, изобщо да не сключва договор. Изводът, че така уговорената неустойката представлява скрита добавка към възнаградителната лихва, се подкрепя и от начина на изплащане на вземането за неустойка, а именно разсрочено, заедно с всяка погасителна вноска. С оглед на тези съображения, съдът приема, че така уговорена неустойката излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, което прави клаузата, предвиждаща нейното заплащане, нищожна поради противоречие с добрите нрави. В този смисъл са и разясненията по т. 3 от Тълкувателно решение /ТР/ № 1/2009 г. по т.д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС.

Отделно от това следва да се отбележи, че непредставянето на обещани обезпечения (когато същите са били реално очаквани от кредитора), съобразно разпоредбата на чл.71 ЗЗД, дава основание да се иска незабавно цялото задължение. В случая кредиторът променя последиците от липса на обезпечение и вместо да санкционира с предсрочна изискуемост, той начислява неустойка, чието плащане разсрочва заедно с периодичните вноски. Това навежда на извод, че нито една от страните не е имала реално намерение да се представя

обезпечение или да се ползват правата на кредитора по чл.71 ЗЗД, при непредставено обезпечение. Ако кредиторът е държал да получи обезпечение е могъл да отложи даването на кредит, каквато е обичайната практика при предоставяне на обезпечени кредити. Дори да се приеме, че страните са допускали възможността исканите обезпечения да се предоставят и „неустойката“ да не се дължи, то това плащане не се явява неустойка по смисъла на закона, а възнаграждение, дължимо под условие. Това е така, тъй като последиците от неизпълнението на „задължението“ да се предостави обезпечение, не са типичните последици от договорно неизпълнение, които законът предвижда, а напротив – договорът продължава да се изпълнява по първоначално заложен погасителен план, но при по-висока цена, прикрита като неустойка.

Ето защо, следва извода, че уговорена по този начин, тя излиза извън присъщите й обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции, създава условия за неоснователно обогатяване на едната страна за сметка на другата и нарушава принципа за справедливост.

Процесната клауза е неравноправна и съгласно чл.143 ал.2 т.5 ЗЗП, според която разпоредба неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е и уговорка, която го задължава при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Ето защо, на основание чл. 146 ал.1 от ЗЗП и доколкото няма данни да е индивидуално уговорена, тази клауза е нищожна, поради което произтичащото от нея вземане е недължимо от потребителя-длъжник по договора за заем.

От друга страна евентуалните вреди, които ще се компенсират с процесната клауза, са съизмерими с риска от необосновано кредитиране на неплатежоспособно лице. В чл.16 ал.1 от ЗПК, обаче е предвидено задължение за кредитора да оцени кредитоспособността на потребителя въз основа на достатъчна информация. При това положение се налага извод, че тя е в противоречие с целта на тази законова разпоредба, тъй като с нея на практика се прехвърля риска от неизпълнение на вмененото от законодателя на кредитора-търговец задължение да провери платежоспособността на потребителя-длъжник върху последния. Също така се вменява на длъжника задължение да осигури обезпечение след като заемът е отпуснат, а ако не го направи, задължението му нараства значително, в случая с 239,85 лева или с над 25 % от отпуснатата в заем сума, което благоприятства достигането на свръхзадължнялост, което е допълнителен аргумент за противоречието ѝ с добрите нрави.

На следващо място, с уговарянето на такива клаузи, се заобикаля и законът – чл.33, ал.1 ЗПК, който текст предвижда, че при забава на потребител, кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забава. С процесните клаузи за неустойка в полза на кредитора се уговаря още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорно задължение – недадено обезпечение, от което обаче не произтичат вреди. Подобна неустойка всъщност обезпечава вредите от това, че вземането няма да може да бъде събрано от длъжника, но именно тези вреди се обезщетяват и чрез мораторната лихва по чл.33, ал.1 ЗПК. Подобно кумулиране на неустойка за забава с мораторна лихва е недопустимо и в този смисъл съдебната практика е константна.

По отношение на таксата за експресно разглеждане, предвидена в чл.1, ал.3 на

процесния договор, съдът намира, че уговарянето на заплащане на таксата за експресно разглеждане е в нарушение на чл. 10а, ал. 2 ЗПК, тъй като е свързана с усвояването и управлението на кредита, а цитираната разпоредба предвижда изрична забрана за заплащане на такси и/или комисионни за действия, свързани с усвояването или управлението на кредита. Срокът, в който ще бъде заплатена заемната сума, няма как да не бъде характеризирани като действие, свързано с усвояването на кредита - следователно заплащането на такса, свързана с начина и срока на изплащане на заемната сума, противоречи на императивна правна норма. Чрез тази клауза се постига още една неправомерна цел, а именно - прехвърлянето на тежестта от неизпълнението на задължението на кредитодателя за извършване на обективна, добросъвестна и отговорна оценка на кредитоспособността на потребителя.

Съгласно чл. 2 ЗПК целта на закона е да осигури защита на потребителите чрез създаване на равноправни условия за получаване на потребителски кредит, както и чрез насърчаване на отговорно поведение от страна на кредиторите при предоставяне на потребителски кредит. Един от аспектите на отговорно поведение на кредиторите при предоставяне на потребителски кредит е задължението на кредиторите преди сключването на договор за кредит да направят оценка на кредитоспособността на потребителя - аргумент от чл. 8, § 1 от Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008г. относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на директива 87/102/ЕИО на Съвета и чл. 16, ал. 1 ЗПК. Следователно с подобни клаузи за такси за експресно разглеждане на документи (както и тези за предоставяне на обезпечение, за неустойка за липса на такова), чрез икономически средства кредиторите прехвърлят тежестта от неизпълнението на задължението за проверка на кредитоспособността на потребителя на самия него, тъй като чрез тях се обезпечават евентуалните неблагоприятни последици от неизпълнението на договора за потребителски кредит поради поведението на кредитора.

С оглед гореизложеното, съдът намира, че и клаузата, касаеща таксата за експресно разглеждане, респ. заплащането ѝ представлява неравноправна клауза. Подобни клаузи са във вреда на потребителя, не отговарят на изискванията за добросъвестност и водят до неравновесие между правата и задълженията на потребител и търговец. Съгласно чл. 146, ал. 1 ЗЗП неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Ако клаузите са били изготвени предварително, се счита, че същите не са уговорени индивидуално, тъй като потребителят не е имал възможност да въздейства върху съдържанието им. Точно такъв е настоящият случай. Те са били изготвени предварително, без да бъде предоставена възможност на потребителя да уговаря тяхното съдържание. Ето защо, коментираната клауза е нищожна.

В допълнение, следва да бъде посочено във връзка с процесния договор, че в него е предвиден размер на годишния процент на разходите в допустимите от закона граници под 50 %. Въпреки това, настоящият съдебен състав не счита, че императивната норма на чл. 19, ал. 4 от ЗПК е спазена. Мотивите за този извод се основават на легалната дефиниция, дадена в § 1, т.1 от ДР на ЗПК, за понятието „общ разход по кредита за потребителя“ - това са

всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Следователно, когато потребител извърши разходи за допълнителна услуга, ако тя е свързана с договора за кредит и предполага сключването му, тези разходи следва да бъдат включени в годишния процент на разходите, вкл. и с оглед изложеното по-горе по отношение на неустойката. В настоящия случай нито предвидената сума за неустойка, нито таксата за експресно разглеждане са включени в годишния процент на разходите, с което е постигнато заобикаляне на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК.

От представените писмени доказателства и заключението на назначената по делото съдебно счетоводна експертиза е видно, че при отпусната заемна сума в размер на 1000 лв., общата сума за плащане възлиза на 1702,65 лв., като предвидените суми за неустойка и такса експресно разглеждане възлизат общо на 599,65 лв., тоест – общия им сбор надхвърля с над 50 % размера на главницата по кредита. Следователно съобразно кредитираното заключение по назначената експертиза, при включването на неустойката и на таксата за експресно разглеждане към разходите по кредита, ГПР възлиза на 868.81 %, тоест прехвърля многократно законоустановения лимит на разходите по чл. 19, ал. 4 ГПК, а именно е значително по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определени с постановление на Министерския съвет на Република България. На основание чл. 19, ал. 5 ЗПК, клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4 ограничения, се считат за нищожни. По този начин се достига и до нарушение на разпоредбата на [чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК](#) касателно посочване на действително прилагания ГПР.

С оглед всичко изложено, предявения иск за признаване за установено в отношенията между страните, че ищецът не дължи сумата в общ размер от 599,65 лева, от които 239,85 лева – дължима сума за неустойка по чл.5 и 359,80 лева – дължима сума за такса за допълнителна услуга по чл.1, ал.3 от Договор за паричен заем Standart 3 0 № 5936617 от 16.06.2023 г., поради нищожност на уреждащите ги клаузи, е основателен както по основание, така и по размер и като такъв следва да бъде уважен.

Предвид крайния изход на делото, както и с оглед обстоятелството, че ищецът е направил изрично и своевременно искане за разноси по настоящото производство, на основание [чл. 78, ал. 1 ГПК](#), на същия следва да се присъдят такива в общ размер от 300,00 лева, от които 50,00 лева за платена държавна такса и 250,00 лева за възнаграждение за вещо лице.

Ответникът следва да бъде осъден да заплати на процесуалния представител на ищеца адв. П. И. П. от АК – Хасково сумата от 400,00 лева, представляваща възнаграждение

за осъществяването от него процесуално представителство, защита и съдействие по настоящото дело, определено според размера на иска и по правилата на чл.38 ал.2, вр. ал.1 т.2 от Закона за адвокатурата /ЗА/, вр. чл.7 ал.2 т.1 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО, по отношение на “Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр.София, п.к. 1324, район Люлин, бул.“Джавахарлал Неру“ № 28, бл.АТЦ „Силвър център“, ет.2, офис 73Г, представлявано от С. П. П. – изпълнителен директор, че К. З. М., ЕГН *****, с адрес: гр.Хасково, ул.“*****” съдебен адрес: гр.Хасково, ул.“*****”, адв. П.И. П. от АК - Хасково, **НЕ ДЪЛЖИ** на “Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, сумата от 599,65 лева, от които 239,85 лева – дължима сума за неустойка по чл.5 и 359,80 лева – дължима сума за такса за допълнителна услуга по чл.1, ал.3 по Договор за паричен заем Standart 3 0 № 5936617 от 16.06.2023 г., сключен между “Вива Кредит“ АД и К. З. М., поради това, че клаузите са нищожни на основание чл.26, ал.1 пр.3 ЗЗД, като противоречащи на добрите нрави и поради това, че са сключени при неспазване на нормите на чл.143, ал.1 и чл.146, ал.1 ЗЗП.

ОСЪЖДА “Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр.София, п.к. 1324, район Люлин, бул.“Джавахарлал Неру“ № 28, бл.АТЦ „Силвър център“, ет.2, офис 73Г, представлявано от С. П. П. – изпълнителен директор, да заплати на К. З. М., ЕГН *****, с адрес: гр.Хасково, ул.“*****”, съдебен адрес: гр.Хасково, ул.“*****”, адв. П. И. П. от АК - Хасково, сумата от 300,00 лева, представляваща направени по делото разноски.

ОСЪЖДА “Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр.София, п.к. 1324, район Люлин, бул.“Джавахарлал Неру“ № 28, бл.АТЦ „Силвър център“, ет.2, офис 73Г, представлявано от С. П. П. – изпълнителен директор, да заплати на адв. П. И.П. от АК - Хасково, с личен № **** с адрес на кантората - гр.Хасково, ул.“*****”, сумата от 400,00 лева, представляваща дължимо адвокатско възнаграждение по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд - Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

/п/ не се чете.

Съдия при Районен съд – Хасково: вярно с оригинала!

Секретар: Г.С.